ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 24. oktobrī[1]

**Lieta C-431/23**

**AE**,
**CO**,
**DU**
**un citi dalībnieki**
**pret**
**BA**, kā *Wibra België SA* administratori,
**EP**, kā *Wibra België SA* administratori,
**RI**, kā *Wibra België SA* administratori,
***Wibra België SRL***,
**piedaloties:**
**VT**,
**HL**,
**MO**,
**un citiem dalībniekiem**

(*Tribunal du Travail de Liège* (Ljēžas Darba un sociālo lietu tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2001/23/EK – Uzņēmumu pāreja – Darba ņēmēju tiesību aizsardzība – 3.-5. pants – Atkāpe – Nosacījumi – Maksātnespējas procedūra – Uzņēmuma daļas pāreja, kas sagatavota saistībā ar tiesas veiktas reorganizācijas procedūru un īstenota tūlīt pēc bankrota pasludināšanas

## I. Ievads

1. Šajā lietā Tiesai vēlreiz jālemj par Direktīvā 2001/23/EK[2] paredzētās atkāpes no darba ņēmēju aizsardzības režīma piemērojamību uzņēmuma īpašumtiesību nodošanai, kas šīs direktīvas 5. panta 1. punktā ir paredzēta maksātnespējas procedūras gadījumā.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Padomes Direktīva (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV 2001, L 82, 16. lpp.).

2. Konkrētāk, *tribunal du Travail de Liège* (Ljēžas Darba lietu tiesa, Beļģija), kas ir iesniegusi šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, būtībā jautā Tiesai, vai šī atkāpe ir piemērojama situācijā, kad uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas darījums ir pilnībā sagatavots uzņēmuma turpināšanas procedūras ietvaros, kas nav izdevies, jo īpašumtiesību saņēmējs ir atteicies ievērot imperatīvās normas par darba ņēmēju aizsardzību, un ka šī nodošana ar tādiem pašiem nosacījumiem ir veikta nākamajā dienā pēc personas, kas nodod īpašumtiesības un kas turklāt ietilpst tajā pašā koncernā, kurā atrodas īpašumtiesību saņēmējs, bankrota pasludināšanas.

3. Šī lieta, kas atbilst Tiesas judikatūrai [3], kuras mērķis ir precizēt Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes tvērumu, Tiesai šajā ziņā piedāvā iespēju sniegt papildu norādes.

4. Šīs tiesību normas interpretācija paredz nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp divām prasībām – no vienas puses, neapdraudēt tiesību instrumentu izmantošanu, kuru mērķis ir nodrošināt uzņēmuma vai tā daļu darbības turpināšanu pat pierādītu finansiālu grūtību gadījumā, un, no otras puses, nepieļaut, ka, nepareizi izmantojot šādus instrumentus vai, plašākā nozīmē, maksātnespējas procedūras, tiek apieta darba ņēmēju aizsardzība, kas garantēta Savienības tiesību aktos [4].

## II. Atbilstošās tiesību normas

### *A. Savienības tiesības*

5. Direktīvas 2001/23 3. panta 1. punktā noteikts:

"Īpašumtiesības nododošās personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā, sakarā ar īpašumtiesību nodošanu pāriet īpašumtiesību saņēmējam.

Dalībvalstis var noteikt, ka persona, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējs pēc to nodošanas dienas ir solidāri atbildīgi par pienākumiem, kuri ir izrietējuši no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā."

6. Direktīvas 4. panta 1. punktā noteikts, ka uzņēmuma īpašumtiesību nodošana "pati par sevi nevar būt par pamatu atlaišanai, ko veic persona, kura nodod īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs", neskarot iespēju veikt atlaišanu, "ko izraisa darbaspēka izmaiņas ekonomisku, tehnisku vai organizatorisku iemeslu dēļ".

7. Minētās direktīvas 5. panta 1. un 4. punktā, ar ko nosaka atkāpi no iepriekš aprakstītās aizsardzības sistēmas, ir noteikts:

"1. Ja vien dalībvalstis neparedz citādi, tad 3. un 4. pantu nepiemēro attiecībā uz uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību nodošanu, kur pret personu, kas nodod īpašumtiesības, uzsākta bankrota procedūra vai citas maksātnespējas

[3] Skat. it īpaši spriedumus, 2017. gada 22. jūnijs, *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. (C-126/16, turpmāk tekstā – "spriedums *Smallsteps*", EU:C:2017:489); 2019. gada 16. maijs, *Plessers* (C-509/17, turpmāk tekstā – "spriedums *Plessers*", EU:C:2019:424), un spriedumu *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (*Pre-pack* procedūra), 2022. gada 28. aprīlis (C-237/20, turpmāk tekstā – "spriedums *Pre-pack* procedūra", EU:C:2022:321).

[4] Šajā nozīmē skat. arī ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. (C-126/16, turpmāk tekstā – "ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumi lietā *Smallsteps*", EU:C:2017:241, 6. punkts un 41.–48. punkts).

procedūras, kas sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju un atrodas kompetentas valsts iestādes uzraudzībā (tas var būt kompetentas valsts iestādes pilnvarots administrators).

[..]

4. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai neļautu maksātnespējas procesu izmantot ļaunprātīgi, atņemot darbiniekiem tiesības, kas paredzētas šajā direktīvā."

## *B. Beļģijas tiesības*

### *1. Ekonomisko tiesību kodeksa noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumu maksātnespēju*

8. Tiesas veiktas reorganizācijas procedūra, kas bija piemērojama pamatlietas apstākļu norises laikā, Beļģijas tiesībās tika reglamentēta ar *code de droit économique* (Ekonomisko tiesību kodekss; turpmāk tekstā – "Kodekss") XX [grāmatas] 39. pantu un turpmākiem pantiem redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietā. Kodeksa XX.39. pantā ir paredzēts, ka "tiesas veiktas reorganizācijas procedūras mērķis ir tiesas uzraudzībā saglabāt visu vai daļu uzņēmuma aktīvu vai tā darbības nepārtrauktību. Tā ļauj apturēt parādnieka darbību, lai [it īpaši] ļautu tiesas uzraudzībā veikt visu vai daļas aktīvu vai darbību nodošanu vienai vai vairākām trešām personām".

9. Saskaņā ar agrāk spēkā bijušā Kodeksa XX.87. panta 1. punktu "[i]eceltais pilnvarnieks organizē un veic tiesas noteikto īpašumtiesību nodošanu, pārdodot vai nododot kustamo vai nekustamo īpašumu, kas nepieciešams vai noderīgs, lai uzturētu visa uzņēmuma vai tā daļas darbību. Viņš meklē un piesaista piedāvājumus, priekšroku dodot visa uzņēmuma vai tā daļas darbības saglabāšanai, vienlaikus ņemot vērā kreditoru tiesības".

10. Beļģijas tiesībās bankrota procedūras reglamentē Kodeksa XX.98.-XX.201. pants. Šī kodeksa XX.98. pantā noteikts, ka bankrota procedūras mērķis ir "nodot parādnieka aktīvus pārvaldnieka pārziņā, kurš ir atbildīgs par bankrotējušā subjekta aktīvu pārvaldīšanu, to likvidāciju un likvidācijas rezultātā iegūto līdzekļu sadali starp kreditoriem".

11. Ar 2021. gada 21. marta likumu[5] tika grozīta Kodeksa XX grāmata un ieviesti *pre-pack* noteikumi, ko saprot kā sagatavošanās posmu uzņēmuma reorganizācijai, kura laikā uzņēmuma reorganizācijas tiesas priekšsēdētājs var iecelt pilnvarnieku, lai panāktu mierizlīgumu vai koplīgumu, ja parādnieks var pierādīt, ka uzņēmuma darbības nepārtrauktība ir apdraudēta īstermiņā vai ilgtermiņā.

### *2. Noteikumi par darba ņēmēju tiesību saglabāšanu darba devēja maiņas gadījumā*

12. Beļģijas tiesību sistēmā Direktīva 2001/23 tika transponēta citstarp ar 1985. gada 7. jūnija *convention collective de travail nº 32 bis* (Darba koplīgums Nr. 32.*bis*) par darba ņēmēju tiesību aizsardzību darba devēja maiņas gadījumā, kas izriet no uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas, un par pārņemto darba ņēmēju tiesību regulēšanu, pārņemot aktīvus pēc bankrota, ar grozījumiem (turpmāk tekstā – "DKL Nr. 32.*bis*").

[5] 2021. gada 21. marta *Loi modifiant le livre XX du code de droit économique et le code des impôts sur les revenus 1992* (likums, ar ko groza 1992. gada Ekonomisko tiesību kodeksa XX grāmatu un Ienākumu nodokļu kodeksu;*Moniteur belge*, 2021. gada 26. marts, 28193. lpp.).

13. Kā izriet no DKL Nr. 32.*bis* 1. panta, šā koplīguma mērķis ir, pirmkārt, garantēt "darba ņēmēju tiesību saglabāšanu visos darba devēja maiņas gadījumos, kas rodas uzņēmuma vai uzņēmuma daļas īpašumtiesību nodošanas rezultātā" (II nodaļa), un, otrkārt, garantēt "noteiktas tiesības pārņemtajiem uzņēmuma darba ņēmējiem, veicot aktīvu pārņemšanu pēc bankrota" (III nodaļa).

14. DKL Nr. 32.*bis* II nodaļa, kas ietver 6.-10. pantu, ir veltīta "darba ņēmēju tiesībām darba devēja maiņas gadījumā pēc uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas".

15. Saskaņā ar DKL Nr. 32.*bis* 7. panta noteikumiem "[p]ersonas, kas nodod īpašumtiesības, tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līgumiem, kuri pastāv īpašumtiesību nodošanas dienā [..], šādas nodošanas dēļ tiek nodoti īpašumtiesību saņēmējam".

16. DKL Nr. 32.*bis* 8. pantā ir noteikts, ka "persona, kura nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējs ir solidāri atbildīgi par to parādu samaksu, kas pastāv īpašumtiesību nodošanas dienā [..] un kas izriet no darba līgumiem, kuri pastāv šajā dienā, izņemot parādus, kas saistīti ar papildu sociālo pabalstu shēmām".

17. Saskaņā ar DKL Nr. 32.*bis* 9. pantu "[d]arba devēja maiņa pati par sevi nav pamats atlaist no darba ne personu, kas nodod īpašumtiesības, ne īpašumtiesību saņēmēju".

18. DKL Nr. 32.*bis* III nodaļa "Tādu darba ņēmēju tiesības, kas tiek pārņemti, veicot aktīvu pārņemšanu pēc bankrota" attiecas uz darba ņēmēju pārņemšanu "pēc bankrotējuša uzņēmuma visu vai daļas aktīvu pārņemšanas, ja šī pārņemšana notiek divu mēnešu laikā pēc bankrota dienas" (11. panta pirmā daļa). Šo nodaļu "piemēro [it īpaši] darba ņēmējiem, kuriem bankrota dienā joprojām ir saistošs darba līgums, [..] [un] gadījumā, ja šādus darba ņēmējus pieņem darbā vai nu pirms aktīvu pārņemšanas, vai aktīvu pārņemšanas brīdī, vai vēl četru mēnešu laikā pēc aktīvu pārņemšanas".

19. Iepriekš minētās III nodaļas noteikumi nosaka to darba nosacījumu saglabāšanu, kas pastāvēja pie iepriekšējā darba devēja (DKL Nr. 32.*bis* 13. pants), vai darba stāža, ko darba ņēmējs ir ieguvis pie iepriekšējā darba devēja, ņemšanu vērā, lai noteiktu stāža termiņu un atlīdzību (šā līguma 14. pants). Savukārt, tajos nav paredzēts, ka īpašumtiesību saņēmējam tiek nodoti parādi, kas izriet no darba līgumiem, kuri pastāv nodošanas dienā, vai ka īpašumtiesību saņēmējs ir solidāri un atsevišķi atbildīgs par šādiem parādiem kopā ar personu, kas nodod īpašumtiesības.

20. Gadījumā, ja notiek īpašumtiesību nodošana tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, piemērojamais darba ņēmēju tiesību regulējums ir 2011. gada 5. oktobra *convention collective de travail n 102* (Darba koplīgums Nr. 102) par darba ņēmēju tiesību saglabāšanu darba devēja maiņas gadījumā, ja darba devējs tiek mainīts īpašumtiesību nodošanas rezultātā tiesas veiktas reorganizācijas ietvaros (turpmāk tekstā – "DKL Nr. 102").

## III. Pamatlieta, prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

21. *Wibra* ir Nīderlandes uzņēmums, kuram ir vairāki veikali Beļģijā un Nīderlandē. Tas ir specializējies dažāda veida patēriņa preču pārdošanā par pazeminātām cenām. Šā uzņēmuma Beļģijas filiāle *Wibra België SA*, kas attiecīgajā laikā pārvaldīja 81 veikalu un nodarbināja 439 darbiniekus, 2020. gadā Covid-19 veselības krīzes dēļ cieta būtiskus apgrozījuma zaudējumus.

22. Tā rezultātā 2020. gada 30. jūlijā *Wibra België SA* iesniedza lūgumu par tiesas veiktu reorganizāciju *Ondernemingsrechtbank Gent* [Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesā, Beļģija], kas atļāva apturēt izpildi līdz nākamā gada 30. oktobrim un iecēla trīs pilnvarnieces (BA, EP un RI k-dzes), kuru uzdevums bija organizēt un nodot visu minētā uzņēmuma darbību vai tās daļu.

23. Šīs trīs juridiskās pārstāves 2020. gada 21. septembrī pieņēma mātesuzņēmuma *Wibra Nederland BV* iesniegto pārņemšanas piedāvājumu attiecībā uz 36 komercplatībām un 183 no 439 *Wibra België SA* darbiniekiem. Pārņemšanas līguma klauzula paredzēja, ka attiecībā uz pārņemtajiem darbiniekiem finansiālās saistības, kas saistītas ar turpmāko atvaļinājuma pabalstu un trīspadsmito mēnešalgu par darbu, kas veikts līdz apstiprināšanas dienai, uzņemas *pro rata temporis* pārdevējs.

24. 2020. gada 30. septembrī, lai pārņemtu un turpinātu daļu no *Wibra België SA* iepriekš veiktajām darbībām, tika izveidots *ad hoc* uzņēmums *Wibra België SRL*.

25. Trīs iepriekš minētās juridiskās pārstāves iesniedza pieprasījumu apstiprināt šo pārņemšanas piedāvājumu Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesā, kas ar 2020. gada 8. oktobra spriedumu noraidīja šo pieprasījumu, pamatojoties uz to, ka pārņemšanas piedāvājuma noteikumi par atvaļinājuma samaksu un gada beigu prēmiju ir pretrunā DKL Nr. 102 un Direktīvas 2001/23 imperatīvajām normām.

26. Otrajā lēmumā, kas tika pieņemts tajā pašā dienā, tiesa pasludināja *Wibra België SA* par bankrotējušu un par bankrota administratorēm iecēla trīs pilnvarnieces – BA, EP un RI k-dzes.

27. Neraugoties uz to, ka minētā tiesa noraidīja pieprasījumu par pārņemšanas piedāvājuma apstiprināšanu un atzina bankrotu, *Wibra* 2020. gada 9. oktobra paziņojumā presei norādīja, ka tā drīz atsāks 36 veikalu darbību un saglabās 183 darbiniekus.

28. Ņemot vērā norises saistībā ar *Wibra België SA*, uzņēmuma darbinieki nekavējoties tika informēti par bankrota pasludināšanu un lēmumu izbeigt darba līgumus, paredzot kā kompensāciju izmaksāt pabalstu par atlaišanu no darba.

29. Nākamajā dienā pēc bankrota pasludināšanas administratores daļu *Wibra België SA* materiālo un nemateriālo aktīvu nodeva *Wibra België SRL*. No atlaistajiem darbiniekiem (t.i., 439 darbiniekiem) no jauna darbā *Wibra België SRL* pieņēma 183.

30. Atbildot uz dažu atlaisto darbinieku uzdotajiem jautājumiem, bankrota procedūras administratores atbildēja, ka "pēc bankrota pasludināšanas daļa nemateriālo un materiālo kustamo aktīvu tika pārdota jaunizveidotajam uzņēmumam [*Wibra België SRL*]" un ka "neviens darbinieks vai darbība netika nodota".

31. Ar 2021. gada 21. jūnijā iesniegtu pieteikumu AE un vēl 21 darbinieks, kurus no darba atlaida *Wibra België SA*, cēla prasību *tribunal du Travail de Liège* (Lježas Darba lietu tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, gan pret savu bijušo bankrotējušo darba devēju, gan pret *Wibra België SRL*. Vēlāk vēl 38 darbinieki pievienojās šai prasībai. Visi šie darbinieki (turpmāk kopā saukti arī "prasītāji") lūdza, pirmkārt, atzīt, ka darbības nodošana starp *Wibra België SA*, kas atrodas bankrota procesā, un *Wibra België SRL* ir uzskatāma par uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu DKL Nr. 32.*bis* un Direktīvas 2001/23 1. panta izpratnē, un, otrkārt, piespriest viņiem atlīdzināt zaudējumus par DKL Nr. 32.*bis* noteikumu pārkāpumu un piespriest *Wibra België SRL* atlīdzināt zaudējumus, kas radušies, solidārā ceļā un, ja nepieciešams, personīgi samaksāt šo summu. Konkrētāk, šie darba

ņēmēji apgalvoja, ka *Wibra België SRL* būtu jāatzīst par īpašumtiesību saņēmēju, lai tam attiecībā uz viņiem būtu saistošas tiesības un pienākumi, ko šie darba ņēmēji iepriekš varēja izvirzīt pret *Wibra België SA*, it īpaši attiecībā uz to summu samaksu, kas šim uzņēmumam bija jāsamaksā kā zaudējumu atlīdzība, kā arī atalgojums, atbrīvošanas pabalsti, prēmijas, pabalsti un kavējuma nauda, tostarp kompensācija par atlaišanu no darba pēc bankrota pasludināšanas. Pakārtoti, tie paši darbinieki lūdza apturēt tiesvedību līdz atbilžu saņemšanai par Tiesai iesniegtajiem jautājumiem.

32. Iesniedzējtiesa, iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nolēma, ka *Wibra België SA* ir atbildīga attiecībā pret katru no prasītājiem par zaudējumu atlīdzību, jo tā nav izpildījusi pienākumus attiecībā uz informēšanu un apspriešanos pirms kolektīvās atlaišanas. Tomēr, ņemot vērā ar 2020. gada 8. oktobra spriedumu pasludināto bankrotu, atlaisto darbinieku prasījumi pirmām kārtām bija jāatzīst par pieņemamiem kā bankrota pasīvi, bet bankrota aktīviem joprojām bija jābūt pietiekamiem, lai prasītāji varētu saņemt efektīvu samaksu.

33. Tādējādi, ja darījums starp bankrota procesā esošo *Wibra België SA* un *Wibra België SRL* tiktu uzskatīts par "uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu" DKL Nr. 32.*bis* II nodaļas izpratnē, pēdējais minētais uzņēmums būtu solidāri atbildīgs par pirmā uzņēmuma saistībām un par parādiem, kas pastāvēja īpašumtiesību nodošanas dienā saskaņā ar DKL Nr. 32.*bis* 7. un 8. pantu.

34. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa apšauba *Wibra België SA* aktīvu nodošanas *Wibra België SRL* juridisko kvalifikāciju. It īpaši tā vēlas noskaidrot, vai šis darījums ir jākvalificē kā "uzņēmuma īpašumtiesību nodošana" DKL Nr. 32.*bis* II nodaļas izpratnē vai kā "aktīvu nodošana pēc bankrota" minētā līguma III nodaļas izpratnē.

35. Šajā ziņā šī tiesa norādīja, ka, neraugoties uz to, ka tika atteikts tiesas apstiprinājums aktīvu nodošanai pēc bankrota, mātesuzņēmuma *Wibra Nederland* īpašumtiesību nodošanas plāns, ko tiesas veiktas reorganizācijas procedūras laikā sagatavoja Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesas ieceltās pilnvarnieces, tika galīgi īstenots nākamajā dienā pēc bankrota pasludināšanas, ko veica šīs pašas pilnvarnieces, bet jau administratoru statusā.

36. Turklāt iesniedzējtiesa arī norāda, ka netiek apstrīdēts fakts, ka abu uzņēmumu darījuma noteikumi nākamajā dienā pēc bankrota pasludināšanas ir identiski noteikumiem, kas izriet no pārņemšanas piedāvājuma, kurš tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros tika iesniegts Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesai, un vienīgā atšķirība starp abiem darījumiem ir īpašumtiesību saņēmēja identitāte. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka, ciktāl *Wibra België SRL* ir mātesuzņēmuma meitasuzņēmums, šai identitātes atšķirībai nav nekādas nozīmes šajā lietā.

37. Šī tiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotais darījums "neapšaubāmi" ir jākvalificē kā "*pre-pack* īpašumtiesību nodošana", un atsaucas uz Tiesas judikatūru[6], kas ļautu īpašumtiesību saņēmējam atsaukties uz Direktīvas 2001/23 5. pantā paredzēto atkāpi, ja darījumu reglamentē normatīvie akti.

38. Tomēr tā uzskata, ka Beļģijas tiesībās šādu noteikumu nav. Proti, Beļģijas likumdevēja ieviestie grozījumi Ekonomisko tiesību kodeksā, it īpaši 2021. gada 21. marta likums, attiecas uz sagatavošanās posmu ("*pre-pack* plāns"), nevis īpašumtiesību nodošanas posmu ("*pre-pack* īpašumtiesību nodošana").

[6] It īpaši minētā tiesa atsaucas uz spriedumiem *Smallsteps* un *Pre-pack* procedūra.

39. Iesniedzējtiesa atgādina, ka šajā lietā darbības pirmā daļa, proti, nodošanas sagatavošana, notika Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesas iecelto pilnvarnieču uzraudzībā tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros. Šīs darbības otrajai daļai, proti, aktīvu un personāla nodošanai, uzreiz sekoja Uzņēmējdarbības lietu tiesas atteikums apstiprināt sākotnēji saskaņoto darījumu, turklāt pamatojoties uz iemeslu, kas saistīts ar darba ņēmēju tiesību aizsardzību (šajā gadījumā – īpašumtiesību saņēmēja atteikums pārņemt sociālās saistības, kas attiecas uz atvaļinājuma pabalstu un gada beigu prēmiju).

40. Šādos apstākļos *tribunal du Travail de Liège* (Lježas Darba lietu tiesa, Beļģija) atlika nolēmuma pieņemšanu par prasībām, kas celtas pret *Wibra België SRL*, un nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas [2001/23] 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais nosacījums, saskaņā ar kuru šīs direktīvas 3. un 4. pants nav piemērojams uzņēmuma nodošanai, ja pret īpašumtiesības nododošo personu ir sākta bankrota procedūra vai cits līdzīgs maksātnespējas process, kurš sākts, lai likvidētu īpašumtiesības nododošās personas aktīvus, nav izpildīts, ja uzņēmuma vai tā daļas īpašumtiesību nodošana ir tikusi sagatavota pirms bankrota procedūras sākšanas ar mērķi likvidēt īpašumtiesības nododošās personas aktīvus, šajā gadījumā – tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, kas noslēgusies ar vienošanos par cesiju, kuras apstiprinājumu kompetentā tiesa ir noraidījusi, bet kura pēc tam ir tikusi īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas, neatkarīgi no valsts administratīvo vai normatīvo aktu noteikumu piemērošanas?"

41. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāji, *Wibra België SRL*, Beļģijas valdība un Eiropas Komisija.

## IV. Juridiskā analīze

### *A. Ievads*

42. Iesniedzējtiesa ar savu prejudiciālo jautājumu būtībā jautā, vai Direktīvas 2001/23/EK 5. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais nosacījums, saskaņā ar kuru šīs direktīvas 3. un 4. pants nav piemērojams uzņēmuma īpašumtiesību nodošanai, "kur pret personu, kas nodod īpašumtiesības, uzsākta bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras, kas sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju", nav izpildīts, ja uzņēmuma vai tā daļas īpašumtiesību nodošana ir tikusi sagatavota pirms bankrota procedūras sākšanas ar mērķi likvidēt īpašumtiesības nododošās personas aktīvus, saistībā ar uzņēmuma darbības turpināšanas procedūru, piemēram, tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, kas noslēgusies ar tādas cesijas līgumu, kuras apstiprinājumu kompetentā tiesa ir noraidījusi, bet kura pēc tam ir tikusi īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas.

43. Šis jautājums tika uzdots saistībā ar strīdu, kurā vairāki darbinieki, kas tika atlaisti no darba pēc uzņēmuma *Wibra* reorganizācijas, apgalvoja, ka nodošanas darījums starp *Wibra België SA*, viņu bijušo darba devēju, un *Wibra België SRL* esot jākvalificē kā "uzņēmuma īpašumtiesību nodošana" Direktīvas 2001/23 1. panta izpratnē un ka šajā gadījumā neesot izpildīti šīs direktīvas 5. panta 1. punktā paredzētā izņēmuma piemērošanas nosacījumi. No tā izrietot, ka *Wibra België SRL* kā īpašumtiesību saņēmējam būtu saistošas tiesības un pienākumi, ko tas iepriekš varēja izvirzīt pret *Wibra België SA* saskaņā ar DKL Nr. 32.*bis* 7. un 8. pantu, kas pēc būtības atbilst Direktīvas 2001/23 3. pantam.

44. Kā paskaidrošu šo secinājumu 65.–71. punktā, no Tiesas rīcībā esošajiem dokumentiem izriet, ka strīdīgais nodošanas darījums sākotnēji tika sagatavots Beļģijas tiesībās paredzētā tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, bet, ņemot vērā kompetentās tiesas atteikumu apstiprināt ierosināto īpašumtiesību nodošanu, tas galu galā tika veikts nākamajā dienā pēc *Wibra België SA* bankrota pasludināšanas.

45. Lietas dalībnieki, kas iesnieguši Tiesai rakstveida apsvērumus, pauž atšķirīgas nostājas saistībā ar atbildi uz prejudiciālo jautājumu. Kamēr prasītāji un Komisija uzskata, ka tādam īpašumtiesību nodošanas darījumam, kāds ir pamatlietā, nevar piemērot Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzēto izņēmumu, *Wibra België SRL* un Beļģijas valdība savukārt apgalvo, ka šajā lietā ir izpildīti nosacījumi minētā izņēmuma piemērošanai.

## *B. Par prejudiciālo jautājumu*

### *1. Par Direktīvas 2001/23 piemērojamību*

46. Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu, vispirms jānoskaidro, vai attiecīgais darījums ietilpst Direktīvas 2001/23 piemērošanas jomā.

47. Šajā saistībā šī direktīva saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu attiecas uz jebkuru uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam darba devējam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ.

48. No Tiesas judikatūras izriet, ka šīs direktīvas piemērošanas joma attiecas uz visiem gadījumiem, kad līgumattiecību ietvaros mainās par uzņēmuma darbību atbildīgā fiziskā vai juridiskā persona, kurai tādējādi rodas darba devēja pienākumi attiecībā uz uzņēmuma darbiniekiem, neatkarīgi no tā, vai tiek nodotas īpašumtiesības uz materiālajiem aktīviem. Šajā ziņā Tiesa ir norādījusi, ka izšķirošais kritērijs, lai konstatētu īpašumtiesību nodošanas esamību minētās direktīvas izpratnē, ir fakts, ka attiecīgais subjekts saglabā savu identitāti, kas izriet it īpaši no faktiskas uzņēmējdarbības turpināšanas vai tās pārņemšanas[7]. Savā judikatūrā Tiesa ir sniegusi vairākas norādes, kas ļauj konstatēt īpašumtiesību pāreju Direktīvas 2001/23 izpratnē[8].

49. Šajā lietā, kā norāda Komisija, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir atsauce uz administratoru vēstuli, kurā norādīts, ka "neviens darbinieks vai darbības nav nodotas"[9]. Tomēr citas šajā lūgumā ietvertās norādes, piemēram, to pašu administratoru 2020. gada 9. oktobra paziņojums presei, ar kuru ziņots par 36 veikalu ātru darbības atsākšanu un 183 darbinieku saglabāšanu[10], šķiet, ļauj secināt, ka konkrētajā gadījumā patiešām ir notikusi "uzņēmuma īpašumtiesību pāreja" Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt šķiet, ka iesniedzējtiesa, kuras kompetencē ir konkrēti noteikt, vai ir notikusi īpašumtiesību pāreja šīs tiesību normas izpratnē, pieņem, ka šī direktīva ir piemērojama šajā tās izskatāmajā lietā. Līdz ar to ir jāuzskata, ka tas tā ir šajā lietā.

7 Skat. spriedumus, 2018. gada 7. augusts, *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646, 28. un 29. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), un 2023. gada 16. februāris, *Strong Charon* (C-675/21, EU:C:2023:108, 47. un 48. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

8 Sīkākam skaidrojumam skat. kritērijus, kas izklāstīti sprieduma *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646) 30. punktā un iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētā sprieduma *Strong Charon* 49. punktā, kā arī tajos minēto judikatūru.

9 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu II.4. punkta pēdējo daļu, 7. lpp.

10 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu II.4. punkta pirmo daļu, 6. lpp., kā arī šo secinājumu 29. punktu.

*2. Par Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzēto atkāpi*

50. Attiecībā uz uzdotā prejudiciālā jautājuma īpašo priekšmetu, proti, Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes piemērojamību attiecībā uz pamatlietā aplūkoto īpašumtiesību nodošanas darījumu, vispirms jāatgādina, ka šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt darba ņēmējus, kā tas izriet no minētās direktīvas 3. apsvēruma, it īpaši nodrošinot, ka uzņēmuma vadītāja maiņas gadījumā tiek saglabātas viņu tiesības [11].

51. Lai sasniegtu šo mērķi, šīs direktīvas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā, pirmkārt, ir paredzēts, ka, tikai uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas gadījumā, personas, kas nodod īpašumtiesības, tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā, automātiski tiek nodoti no personas, kas nodod īpašumtiesības, to saņēmējam. Šajā kontekstā šī paša punkta otrajā daļā precizēts, ka dalībvalstis var paredzēt personas, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmēja solidāru atbildību par pienākumiem, kuru termiņš ir beidzies pirms īpašumtiesību pārejas dienas saskaņā ar darba līgumu vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā. Otrkārt, minētās direktīvas 4. panta 1. punkts aizsargā darba ņēmējus pret jebkādu atlaišanu, ko veic persona, kas nodod īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs tikai saistībā ar šo īpašumtiesību pāreju [12].

52. Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkts, kura interpretācija ir iesniedzējtiesas uzdotā prejudiciālā jautājuma pamatā, ietver atkāpi no šīs direktīvas 3. un 4. pantā paredzētās aizsardzības sistēmas [13]. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru šī tiesību norma pati par sevi noteikti ir jāinterpretē šauri [14]. Turklāt šīs atkāpes ieviešana leģislatīvā ceļā ir Tiesas judikatūras attīstības rezultāts [15].

53. Saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 1. punktu, ja vien dalībvalstis nenosaka citādi, šo aizsardzības sistēmu nepiemēro uzņēmumu vai uzņēmumu daļu īpašumtiesību nodošanai, ja ir izpildīti trīs kumulatīvi nosacījumi: pirmkārt, pret personu, kas nodod īpašumtiesības, ir uzsākta bankrota vai līdzīga maksātnespējas procedūra; otrkārt, šī procedūra ir uzsākta, lai likvidētu personas, kas nodod īpašumtiesības, aktīvus, un, treškārt, šī procedūra tiek veikta kompetentas valsts iestādes uzraudzībā.

54. Šajos secinājumos galvenā uzmanība tiks pievērsta otrajam nosacījumam, kas ir šīs lietas pamatā. Pirmkārt, netiek apstrīdēts, ka šajā lietā pirmais nosacījums ir izpildīts, jo pret *Wibra België SA* ir uzsākta tiesas veikta reorganizācija un bankrota procedūra; otrkārt, Beļģijas tiesību sistēmā šīs divas procedūras notiek kompetentas valsts iestādes uzraudzībā, līdz ar to arī trešais nosacījums, šķiet, ir izpildīts.

[11] Skat. spriedumu *Smallsteps* (38. punkts). Par Direktīvas 2001/23 mērķiem sīkāk skat. arī ģenerāladvokāta Dž. Pitrucellas [*G. Pitruzzella*] secinājumus lietā *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (*Pre-pack* procedūra) (C-237/20, EU:C:2021:997, 31.–35. punkts un tajos minētā judikatūra.

[12] Skat. spriedumu *Smallsteps* (39. punkts). Turklāt šī tiesību norma neaizliedz atlaišanu no darba, kas var notikt ekonomisku, tehnisku vai organizatorisku iemeslu dēļ, kuras izraisa izmaiņas nodarbinātības plānā. Šajā nozīmē skat. spriedumu *Plessers* (54. punkts).

[13] Skat. spriedumu *Smallsteps* (40. punkts).

[14] Skat. spriedumu *Plessers* (38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[15] Skat. spriedumu *Pre-pack* procedūra (38. punkts un tajā minētā judikatūra). Padziļinātākai judikatūras, kuras ierosmē šī norma tika ieviesta Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā, analīzei skat. arī ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Smallsteps* (41.–48. punkts), kā arī ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus lietā *Plessers* (C-509/17, EU:C:2019:50, 42.–47. punkts un tajos minētā judikatūra).

55. Attiecībā uz otro nosacījumu, kas attiecas uz to, ka bankrota procedūra vai maksātnespējas procedūra, kas ir līdzīga tai, kuras ietvaros notiek īpašumtiesību nodošana, ir jāuzsāk, "lai realizētu īpašumtiesību nododošās personas aktīvus", no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka procedūra par attiecīgā uzņēmuma darbības turpināšanu neatbilst šim nosacījumam [16].

56. Šajā ziņā saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru procedūras mērķis ir darbības turpināšana, jo tā paredz aizsargāt uzņēmuma vai tā pastāvētspējīgo vienību operatīvo raksturu. Savukārt aktīvu realizācijas procedūras mērķis ir maksimāli apmierināt kreditoru kopējos prasījumus [17].

57. Minētajā kontekstā Tiesa precizēja, ka, lai gan nav izslēgts, ka šie divi mērķi, kas noteikti konkrētā procedūrā, var nedaudz pārklāties, procedūras, kuras nolūks ir turpināt uzņēmuma darbību, pamatmērķis katrā ziņā ir attiecīgā uzņēmuma aizsardzība [18].

58. Konkrētajā gadījumā jānorāda, ka iesniedzējtiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā notikušo darījumu kvalificē kā "*pre-pack* īpašumtiesību nodošanu". Šajā ziņā šī tiesa atsaucas uz Tiesas judikatūru par Direktīvas 2001/23 3.-5. panta interpretāciju, ņemot vērā tā dēvētos "*pre-pack* īpašumtiesību nodošanas" darījumus.

59. Parasti termins "*pre-pack*" attiecas uz darījumu ar krīzē nonākuša uzņēmuma aktīviem (nodošana), kas sagatavots pirms maksātnespējas procedūras (visbiežāk bankrota) uzsākšanas administratora (dažās jurisdikcijās tiesas iecelta administratora) pārraudzībā un ko parasti īsteno uzreiz pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas [19].

60. Svarīgi norādīt, ka Tiesai pēdējos gados ir bijusi iespēja lemt par Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes piemērojamību *pre-pack* mehānismam, it īpaši spriedumos *Smallsteps* un *Pre-pack* procedūra. Abi spriedumi attiecās uz *pre-pack* darījumiem Nīderlandē.

61. Pirmajā no šiem spriedumiem *Smallsteps* Tiesa norādīja, ka Nīderlandē minētā sprieduma pieņemšanas dienā *pre-pack* mehānismu nenoteica valsts tiesiskais regulējums, bet gan tas bija prakses rezultāts [20], konstatējot, ka tāda *pre-pack* darījuma, kāds tiek aplūkots šajā lietā, mērķis bija līdz sīkākajai detaļai sagatavoties uzņēmuma pārdošanai, lai ļautu ātri atsākt tā pastāvētspējīgo vienību darbību pēc bankrota pasludināšanas, lai novērstu vienošanās nepanākšanas scenāriju, kas izrietētu no uzņēmuma pēkšņas darbības izbeigšanas bankrota pasludināšanas dienā, lai saglabātu minētā uzņēmuma vērtību un nodarbinātību. Tādējādi tā nosprieda, ka, tā kā šāds darījums galu galā nav vērsts uz uzņēmuma likvidāciju, ar tā noteikto ekonomisko un sociālo mērķi nevar nedz izskaidrot, nedz pamatot, ka gadījumā, ja attiecīgā uzņēmuma īpašumtiesības tiktu pilnībā vai daļēji nodotas, tā darbiniekiem būtu jāatņem tiesības, kas tiem piešķirtas ar Direktīvu 2001/23 [21].

62. Vēlākajā spriedumā *Pre-pack* procedūra attiecībā uz otro no trim Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes piemērošanas nosacījumiem, kas minēti šo secinājumu 52. punktā, Tiesa norādīja, ka, ja *pre-pack* procedūras, pēc kuras nākamā ir bankrota procedūra, pamatmērķis pēc tam, kad personai, kas nodod īpašumtiesības, ir pasludināta maksātnespēja un

16 Skat. spriedumus *Pre-pack* procedūra (43. punkts) un *Smallsteps* (47. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 Skat. spriedumus *Pre-pack* procedūra (44. punkts) un *Smallsteps* (48. punkts un tajā minētā judikatūra).

18 Skat. spriedumus *Pre-pack* procedūra (44. punkts) un *Smallsteps* (48. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Smallsteps* (2. punkts). Skat. arī aprakstu par *pre-pack* mehānismu Nīderlandē, spriedums *Pre-pack* procedūra (18.–24. punkts).

20 Spriedums *Smallsteps* (15. punkts).

21 Spriedums *Smallsteps* (49. un 50. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

likvidācija, ir panākt visaugstāko iespējamo atmaksu visiem kreditoriem, šīs procedūras, kopā ņemot, principā atbilst šim otrajam nosacījumam [22]. Tomēr Tiesa arī nosprieda, ka šajā saistībā, pirmkārt, katrā atsevišķā situācijā ir jāpārbauda, vai attiecīgās *pre-pack* procedūras un maksātnespējas procedūras mērķis, kad ir pierādīta personas, kas nodod īpašumtiesības, maksātnespēja, ir likvidēt šo uzņēmumu, nevis tikai to reorganizēt, un, otrkārt, noskaidrot ne tikai to, vai šo procedūru pamatmērķis ir pēc iespējas vairāk apmierināt visu kreditoru prasījumus, bet arī to, vai šādas likvidācijas īstenošana, pārņemot pamatdarbības uzņēmumu (darbību turpinošu uzņēmumu) vai tā daļu, kā sagatavots *pre-pack* procedūrā un īstenots pēc bankrota procedūras, sasniedz šo pamatmērķi. Būtībā *pre-pack* procedūras izmantošanas mērķis uzņēmuma likvidācijas nolūkā ir ļaut administratoram un uzraudzības tiesnesim, ko tiesa iecēlusi pēc bankrota pasludināšanas, palielināt kreditoru izredzes apmierināt to prasījumus [23].

63. Ņemot vērā iepriekš minētos principus, lai varētu atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu, jāpārbauda, vai šajā lietā veiktā īpašumtiesību nodošana atbilst šo secinājumu 52. punktā minētajiem trim nosacījumiem, kas vajadzīgi, lai piemērotu Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzēto atkāpi.

### *3. Par Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes piemērojamību šajā lietā*

#### *a) Par īpašumtiesību nodošanu, kas notikusi šajā lietā*

64. Šajā gadījumā, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un kā to detalizēti paskaidro *Wibra België Srl* savos rakstveida apsvērumos, īpašumtiesību nodošana *formāli* notika divos posmos.

65. Vispirms *Wibra België SA* iesniedza Ģentes Uzņēmējdarbības lietu tiesai pieteikumu par tiesas veiktu reorganizāciju un lūdza atļauju uzņēmuma darbības daļas nodošanai saskaņā ar tiesas pilnvarām.

66. Šīs procedūras ietvaros tiesas ieceltās pilnvarnieces pieņēma mātesuzņēmuma *Wibra Nederland* izteikto piedāvājumu iegādāties 36 uzņēmuma telpas un galveno biroju, visus materiālos un nemateriālos aktīvus, kas nepieciešami, lai veiktu šo iegādi, kā arī paredzēja pārņemt 183 darbiniekus (no kopumā 439 darbiniekiem).

67. Tomēr Uzņēmējdarbības lietu tiesa šai nodošanai atļauju nedeva, un tāpēc to faktiski nevarēja īstenot. Līdz ar to tiesas veikta reorganizācijas procedūra bija beigusies.

68. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, Uzņēmējdarbības lietu tiesa neapstiprināja plānoto nodošanu, pamatojoties uz to, ka šī plāna noteikumi par atvaļinājuma naudu un gada beigu piemaksu ir pretrunā imperatīvajām normām, kas noteiktas DKL Nr. 102 – par darba ņēmēju tiesību aizsardzību tiesas veiktas reorganizācijas gadījumā [24] – un Direktīvā 2001/23. Šīs pretrunas iemesls bija īpašumtiesību saņēmēja *Wibra België SRL* atteikums pārņemt sociālās saistības, kas attiecas uz atvaļinājuma naudu un gada beigu prēmijām.

[22] Spriedums *Pre-pack* procedūra (52. punkts).

[23] Spriedums *Pre-pack* procedūra (53. punkts).

[24] Skat. šo secinājumu 20. punktu.

69. Otrkārt, pēc tam, kad iepriekšējā punktā minētā atteikuma dēļ nesekmīgi beidzās tiesas veiktā reorganizācijas procedūra, kuras nolūks bija *Wibra Belgiē SA* darbības turpināšana, Uzņēmējdarbības lietu tiesa ar *tajā pašā dienā* pieņemtu lēmumu pasludināja šā uzņēmuma bankrotu. *Nākamajā dienā* pēc šā paziņojuma tika īstenota iepriekš minētā īpašumtiesību nodošana, un *Wibra* paziņoja par darbības atsākšanu 36 veikalos.

70. Šajā gadījumā lietas dalībnieki nav apstrīdējuši, ka *Wibra Belgiē SA* un *Wibra Belgiē Srl* starpā īstenotās nodošanas noteikumi, kas notika nākamajā dienā pēc bankrota pasludināšanas, ir *identiski* tiem, kas ietverti pārņemšanas piedāvājumā, kas iesniegts Uzņēmējdarbības lietu tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, un vienīgā atšķirība ir īpašumtiesību saņēmēja formālā identitāte. Tomēr, tā kā galīgais īpašumtiesību saņēmējs, proti, *Wibra Belgiē Srl*, ir meitasuzņēmums mātesuzņēmumam *Wibra Nederland*, kas bija iesniedzis attiecīgo piedāvājumu tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, šai tīri formālajai atšķirībai, kā to skaidri norāda iesniedzējtiesa, nav nekādas ietekmes.

71. Visbeidzot, šajā lietā aplūkotā īpašumtiesību nodošana tika pilnībā sagatavota pirmajā posmā, proti, tiesas veiktā reorganizācijas procedūrā, bet pēc atteikuma apstiprināt plānoto cesiju šī cesija tika īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas.

*b) Par atkāpes piemērojamību*

72. Vai tādam īpašumtiesību nodošanas darījumam, kāds ir aprakstīts iepriekšējos punktos, var piemērot Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzēto atkāpi? Šajā ziņā vēlētos izteikt šādus novērojumus.

73. Pirmkārt – jānorāda, ka iepriekš minētais spriedums *Plessers* attiecās uz īpašumtiesību nodošanu, kas notikusi tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, nododot tās tiesu varai saskaņā ar Beļģijas tiesībām. Līdz ar to runa ir par tieši tāda paša veida procedūru, ko šajā lietā sākotnēji uzsāka *Wibra Belgiē SA*.

74. Turklāt minētajā spriedumā Tiesa ir skaidri nospriedusi, ka šī procedūra attiecas uz attiecīgā uzņēmuma darbības turpināšanu un tādējādi neietilpst īpašumtiesības nododošās personas aktīvu likvidācijas procedūrā saskaņā ar Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktu [25].

75. No tā izriet, ka šajā gadījumā jāuzskata par pierādītu tas, ka attiecīgā īpašumtiesību nodošana ir pilnībā sagatavota uzņēmuma darbības turpināšanas procedūras ietvaros un uz to neattiecas atkāpe no darba ņēmēju aizsardzības sistēmas, kas noteikta ar minētās direktīvas 5. panta 1. punktu.

76. Otrkārt – šajā lietā šī nodošana ne tikai tika veikta kopumā šīs tiesvedības ietvaros, bet tā tika īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas, konkrētāk, nākamajā dienā pēc tā pasludināšanas.

77. Šādos apstākļos, ja īpašumtiesību nodošana bankrota procedūras ietvaros tika īstenota vienā dienā, ir pamatoti jautāt, vai šajā gadījumā ir notikusi patiesa bankrota procedūra. Drīzāk šķiet, ka būtībā šajā lietā tā bija tas, ko var uzskatīt par "tehnisku bankrotu", proti, bankrotu, ko izmanto kā līdzekli, lai faktiski panāktu uzņēmuma darbības atsākšanu [26]. Lai gan netiek

[25] Skat. spriedumu *Plessers* (44. un 45. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[26] Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Smallsteps* (76. punkts).

apstrīdēts, ka attiecīgā uzņēmuma nerentablais finansiālais stāvoklis nav bijis reāls, nodošanas darījums tomēr bija sagatavots ļoti detalizēti pirms bankrota pasludināšanas, kā rezultātā to varēja īstenot vienas dienas laikā.

78. Šajā kontekstā arī jānorāda, ka no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem nekādi neizriet tas, ka bankrota procedūras laikā būtu notikusi citu piedāvājumu meklēšana tādā veidā, kas potenciāli ļautu labāk apmierināt kreditoru prasījumus, ņemot vērā piedāvājumu, kas jau bija izteikts (izteica mātesuzņēmums *Wibra Nederland*) un kas tika pieņemts pirmajā posmā, proti, tiesas veiktas reorganizācijas procedūrā.

79. Tāpat no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka bankrota procedūras ietvaros administratores būtu veikušas darbības, lai jebkādā citā veidā maksimāli apmierinātu kopējos kreditoru prasījumus.

80. Savukārt, šķiet, ka bankrota procedūra tika uzsākta vienīgi tādēļ, lai vienas dienas laikā varētu īstenot jau sagatavoto īpašumtiesību nodošanu tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros.

81. Turklāt – treškārt – jākonstatē, ka bankrota pasludināšana notika tikai tādēļ, ka nesekmīgi beidzās tiesas veikta reorganizācijas procedūra, kas skaidrojams ar īpašumtiesību saņēmēja (kas ietilpst tajā pašā *Wibra* grupā) atteikumu ievērot imperatīvās normas par darba ņēmēju aizsardzību. Šis nesekmīgais iznākums ļāva šim īpašumtiesību saņēmējam veikt tieši to pašu darījumu, kas netika apstiprināts, bet kam tika piemērota Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe, tādējādi tam nebija jāievēro obligātie noteikumi par darba ņēmēju aizsardzību, jo tiesas veiktas reorganizācijas procedūras laikā apstiprinājums tika noraidīts.

82. Ņemot vērā šos apstākļus, neuzskatu, ka būtu iespējams mākslīgi nodalīt abas procedūras, proti, tiesas veiktas reorganizācijas procedūru un bankrota procedūru (turpmāk tekstā – "tehniskais bankrots", kas ļāva veikt īpašumtiesību nodošanu vienas dienas laikā), apgalvojot – tā kā pēdējās minētās procedūras mērķis ir personas, kas nodod īpašumtiesības, aktīvu realizācija, tad uz attiecīgo īpašumtiesību nodošanu būtu jāattiecina Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe.

83. Neskarot faktisko apstākļu vērtējumu – tas jāveic iesniedzējtiesai – manuprāt, no izklāstītajiem faktiem skaidri izriet, ka šī lieta attiecas uz vienotu darījumu, kura mērķis jau no paša sākuma bija turpināt attiecīgā uzņēmuma darbību ne tikai pirmajā posmā, bet arī otrajā posmā, proti, "tehniskajā" bankrota procedūrā, kas būtībā tika izmantota, lai īstenotu iepriekš sagatavoto īpašumtiesību nodošanu.

84. Šajā ziņā Tiesai iesniegtajos lietas materiālos nav neviena elementa, kas ļautu secināt, ka abu procedūru, kuru rezultātā notika attiecīgā nodošana, pamatmērķis bija gūt pēc iespējas lielāku peļņu visiem kreditoriem [27]. Lai gan, neskarot pārbaudes, kas ir tikai iesniedzējtiesas kompetencē, maksātnespēju var uzskatīt par pierādītu, uzsāktās procedūras mērķis nebija uzņēmuma likvidācija un visu kreditoru prasījumu labāka apmierināšana, bet gan jau no paša sākuma līdz beigām bija paredzēts turpināt uzņēmuma darbību, to reorganizējot [28].

85. Turklāt, kā prasītāji pamatoti norāda rakstveida apsvērumos, šajā lietā nav notikusi nekāda piedziņa no bankrotējušās personas. *Wibra* mērķis bija pašai turpināt daļu no savām darbībām, īstenojot reorganizācijas plānu, ko tā sākotnēji bija mēģinājusi īstenot, izmantojot tiesas veiktu

[27] Šajā ziņā skat. spriedumu *Pre-pack* procedūra (46. punkts).

[28] Šajā ziņā skat. spriedumu *Pre-pack* procedūra (53. punkts).

reorganizācijas procedūru. Šāda situācija neietilpst jēdzienā "bankrots" Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkta izpratnē, kas, kā izriet no šo secinājumu 55.-62. punktā minētās judikatūras, paredz uzņēmuma likvidāciju un piedziņu no bankrotējušās personas tās maksātnespējas dēļ, nevis vienkāršu uzņēmuma reorganizāciju.

86. Visbeidzot – ceturtkārt – attiecībā uz iesniedzējtiesas veikto attiecīgās īpašumtiesību nodošanas kvalificēšanu par "*pre-pack*" darījumu neesmu pārliecināts, ka šo secinājumu 65.-71. punktā aprakstītais darījums var formāli tikt kvalificēts šādi. Termins "*pre-pack*" norāda uz īpašu darījuma veidu, kā tas ir minēts šo secinājumu 59. punktā. Šāda veida darījumus tagad reglamentē Beļģijas tiesības, lai gan attiecīgais tiesiskais regulējums katrā ziņā nav *ratione temporis* piemērojams pamatlietā. Tomēr šajā lietā aplūkotais darījums netika sagatavots "*pre-pack*" procedūras ietvaros tās šaurākā nozīmē, bet gan īpašā tiesas veiktā procedūrā, kuras mērķis bija uzņēmuma reorganizācija.

87. Ņemot to vērā, manuprāt, tomēr nav noliedzams, ka pastāv būtiskas līdzības starp darījumu, kas noticis šajā lietā, un Tiesas analizētajiem *pre-pack* darījumiem, ar kuriem saistītā judikatūra minēta šo secinājumu 60.-62. punktā. Visos šajos gadījumos īpašumtiesību nodošanas darījums tika sagatavots pirms bankrota pasludināšanas un tika īstenots tūlīt pēc bankrota.

88. No šā viedokļa raugoties, iepriekš minētajai Tiesas judikatūrai par *pre-pack* neapšaubāmi ir nozīme, analizējot tādu darījumu, kāds tiek aplūkots šajā lietā.

89. Kā atgādināts šo secinājumu 62. punktā, no šīs judikatūras izriet – lai Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe būtu piemērojama, pirmkārt, jāpārbauda, vai attiecīgās procedūras mērķis kopumā ir uzņēmuma likvidācija, nevis vienkārša šī uzņēmuma reorganizācija, ja ir pierādīta personas, kas nodod īpašumtiesības, maksātnespēja, un, otrkārt, jākonstatē ne tikai tas, vai šo procedūru pamatmērķis ir pēc iespējas labāk apmierināt visus kreditoru prasījumus, bet arī tas, vai likvidācijas īstenošana, pārņemot pamatdarbības uzņēmumu, kā sagatavots pirms bankrota pasludināšanas un īstenots pēc bankrota procedūras, ļauj sasniegt šo pamatmērķi.

90. No šo secinājumu 73.-85. punkta izriet, ka tas tā nav attiecībā uz īpašumtiesību nodošanu iesniedzējtiesā izskatāmajā lietā.

91. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ierosinu uz uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais nosacījums, saskaņā ar kuru šīs direktīvas 3. un 4. pants nav piemērojams uzņēmuma īpašumtiesību nodošanai, "kur pret personu, kas nodod īpašumtiesības, uzsākta bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras, kas sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju", nav izpildīts, ja uzņēmuma vai tā daļas īpašumtiesību nodošana ir tikusi sagatavota pirms bankrota procedūras sākšanas saistībā ar uzņēmuma darbības turpināšanas procedūru, kas noslēgusies ar tādas cesijas līgumu, kuras apstiprinājumu kompetentā tiesa ir noraidījusi, bet kura pēc tam ir tikusi īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas.

### *4. Par sekām, kas izriet no Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes nepiemērojamības šajā lietā*

92. Ņemot vērā Tiesai iesniegtos apsvērumus, uzskatu, ka ir jāizsaka dažas papildu piezīmes par sekām, kas izriet no Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētās atkāpes nepiemērojamības šajā lietā.

93. Pirmkārt, gan *Wibra België SA*, gan Komisija savos rakstveida apsvērumos atsaucas uz Tiesas judikatūru par direktīvas horizontālās tiešās iedarbības neesamību. Turklāt *Wibra België Srl* atsaucas arī uz saskanīgas interpretācijas principa robežām, kas nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai. Šis uzņēmums it īpaši apgalvo, ka, pat ja būtu jāuzskata, ka uz pamatlietā aplūkoto īpašumtiesību nodošanu neattiecas Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe, jo DKL Nr. 32.*bis* III nodaļā, kas ir piemērojama bankrotējoša uzņēmuma darbības vai tās daļas nodošanai, nekādā veidā nav paredzēta īpašumtiesību saņēmēja solidārā atbildība, iesniedzējtiesa nevar interpretēt valsts tiesības atbilstoši šai direktīvai. Līdz ar to šī tiesa nevar kvalificēt attiecīgo darījumu kā "uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu" DKL Nr. 32.*bis* II nodaļas izpratnē, ja tā to nevar interpretēt *contra legem*.

94. Šajā ziņā patiesība ir tāda, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonai un tāpēc uz to nevar atsaukties attiecībā pret privātpersonu valsts tiesā. Saskaņā ar LESD 288. panta trešo daļu direktīvas saistošais raksturs, uz kuru ir balstīta iespēja uz to atsaukties, pastāv tikai attiecībā uz "visām [tām] dalībvalstīm, kurām tās adresētas", un Savienībai ir pilnvaras vispārīgi un abstrakti noteikt privātpersonām saistības, kam ir tūlītēja iedarbība, vienīgi gadījumos, kuros tā ir pilnvarota pieņemt regulas. Līdz ar to direktīvas norma, pat ja tā ir skaidra, precīza un beznosacījuma, neļauj valsts tiesai nepiemērot tai pretrunā esošu iekšējo tiesību normu, ja ar šādu rīcību privātpersonai tiktu uzlikts papildu pienākums [29].

95. Tomēr Tiesa ir arī vairākkārt nospriedusi, ka no direktīvas izrietošais dalībvalstu pienākums sasniegt šajā direktīvā paredzēto rezultātu, kā arī to pienākums veikt visus vispārējos vai īpašos pasākumus, kas ir piemēroti, lai nodrošinātu šā pienākuma izpildi, ir saistoši visām dalībvalstu iestādēm, tostarp tiesu iestādēm to pilnvaru robežās. Piemērojot valsts tiesības, valsts tiesām, kurām tās ir jāinterpretē, ir jāņem vērā visas valsts tiesību normas un jāpiemēro šajās tiesībās atzītās interpretācijas metodes, lai tās interpretētu, cik vien iespējams, atbilstoši attiecīgās direktīvas tekstam un mērķim, lai sasniegtu šajā direktīvā paredzēto rezultātu un tādējādi panāktu atbilstību LESD [30] 288. panta trešajai daļai.

96. Galu galā iesniedzējtiesai jānosaka, vai un kādā mērā pamatlietā aplūkotā īpašumtiesību nodošana ir jākvalificē kā iespējamas Tiesas interpretācijas sekas gadījumā, ja tā izvēlētos manis ierosināto pieeju, proti, ka Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe nav piemērojama tādai īpašumtiesību nodošanai, kāda notikusi šajā lietā.

97. Ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka, pamatojoties uz šo secinājumu 95. punktā izklāstītajiem kritērijiem, tā, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, var kvalificēt attiecīgo darījumu kā "uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu" DKL Nr. 32.*bis* II nodaļas izpratnē, tad šī līguma 7. un 8. panta noteikumi patiešām būtu piemērojami.

98. Otrkārt, Komisija, atgādinot Direktīvas 2001/23 5. panta 4. punkta formulējumu, paredz, ka iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai šajā gadījumā nav notikusi bankrota tiesību ļaunprātīga izmantošana, ciktāl ("tehniskās") bankrota procedūras izmantošana ir padarījusi iespējamu īpašumtiesību nodošanu, kas nav tikusi atļauta tiesas veiktas reorganizācijas procedūras ietvaros, piedāvājot lielāku aizsardzību darba ņēmējiem, un turklāt tāpēc, ka īpašumtiesību saņēmējs ir atteicies ievērot imperatīvās normas šajā jomā.

[29] Spriedums, 2024. gada 20. februāris, X (Līguma uzteikšanas iemeslu neesamība) (C-715/20, EU:C:2024:139, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

[30] Šajā ziņā skat. spriedumu *Plessers* (28. un 29. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

99. Šajā ziņā Direktīvas 2001/23 5. panta 4. punktā ir pausts Savienības tiesību vispārējais princips, saskaņā ar kuru Savienības tiesību normu piemērošana nevar tikt saprasta kā tāda, kas attiecas uz ļaunprātīgiem vai krāpnieciskiem darījumiem [31].

100. Iesniedzējtiesai saskaņā ar valsts tiesībās paredzēto pierādīšanas kārtību, ja vien netiek apdraudēta Savienības tiesību efektivitāte, jāpārbauda, vai pamatlietā pastāv ļaunprātīgu vai krāpniecisku rīcību veidojošie elementi [32]. Tiesa, lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, var attiecīgā gadījumā valsts tiesām sniegt norādes tajās izskatāmo lietu izvērtēšanai [33].

101. Lai konstatētu ļaunprātīgas rīcības esamību, jāapvieno objektīvais elements un subjektīvais elements. Konkrētāk, kā izriet no Tiesas judikatūras [34], lai pierādītu ļaunprātīgu rīcību, ir jābūt gan objektīvu apstākļu kopumam, no kura izriet, ka, lai gan formāli Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi ir ievēroti, šajā tiesiskajā regulējumā izvirzītais mērķis nav sasniegts, gan subjektīvam elementam, proti, vēlmei iegūt no Savienības tiesībām izrietošu labumu, mākslīgi radot apstākļus, kas vajadzīgi tā iegūšanai.

102. Šajā gadījumā attiecībā uz objektīvo elementu, šķiet, ir pierādīts, ka Direktīvas 2001/23 mērķis, kas atgādināts šo secinājumu 50. punktā, netika sasniegts šajā lietā notikušā "tehniskā" bankrota dēļ, kura rezultātā šajā direktīvā paredzētā aizsardzības sistēma netika piemērota, jo tika piemērota minētās direktīvas 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe.

103. Attiecībā uz subjektīvo elementu iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai no objektīvo elementu kopuma izriet, ka attiecīgo darbību galvenais mērķis ir nepamatotas priekšrocības iegūšana [35].

104. Tādējādi, pamatojoties uz šo informāciju, iesniedzējtiesa varēs pārbaudīt, vai ir notikusi ļaunprātīga rīcība, vienlaikus ņemot vērā, ka šādai pārbaudei ir nepieciešams, lai tā ņemtu vērā visus lietas faktus un apstākļus, tostarp tos, kas ir radušies pirms un pēc darījuma, kurš, kā tiek apgalvots, ir ļaunprātīgs [36].

## V. Secinājumi

105. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *tribunal du Travail de Liège* (Lježas Darba lietu tiesa, Beļģija) uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Padomes 2001. gada 12. marta Direktīvas 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā 5. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

[31] Par šo vispārējo principu skat. ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus lietā *Matmut* (C-236/23, EU:C:2024:560, 58. punkts).

[32] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer* (C-423/15, EU:C:2016:604, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

[33] Skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, *N Luxembourg 1* u.c. (C-115/16, C-118/16, C-119/16 un C-299/16, EU:C:2019:134, 126. punkts).

[34] Nesenākam piemēram skat. spriedumu, 2023. gada 21. decembris, *BMW Bank* u.c. (C-38/21, C-47/21 un C-232/21, EU:C:2023:1014, 285. punkts un tajā minētā judikatūra).

[35] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer* (C-423/15, EU:C:2016:604, 40. punkts).

[36] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 13. marts, *SICES* u.c. (C-155/13, EU:C:2014:145, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

tajā paredzētais nosacījums, saskaņā ar kuru šīs direktīvas 3. un 4. pantu nepiemēro attiecībā uz uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu, "kur pret personu, kas nodod īpašumtiesības, uzsākta bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras, kas sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju", nav izpildīts situācijā, kad uzņēmuma vai tā daļas īpašumtiesību nodošana ir sagatavota pirms bankrota procedūras sākšanas uzņēmuma darbības turpināšanas procedūrā, kas ir noslēgusies ar tādas cesijas līgumu, kuras apstiprinājumu kompetentā tiesa ir noraidījusi, bet kura pēc tam ir tikusi īstenota uzreiz pēc bankrota pasludināšanas.